

Förbandsbesöksrapport Skaraborgs regemente P 4

2–3 oktober 2023

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Därefter kommer rapporten att delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Isak Andersson

Sigge Lagerqvist

Information om förbandet

Skaraborgs regemente ligger 10 min gång söderut från Skövde resecentrum. På Skövde garnison finns även T 2, MSS och LogS. P 4 är ett av de förband i Sverige som utbildar flest värnpliktiga. I år utbildas de värnpliktiga på totalt fyra kompanier mot befattningar som tungtransport, ledning/samband och artilleri samt andra befattningar. Majoriteten av de värnpliktiga utbildas i Skövde, men utbildning av ett kompani bedrivs även i Borensberg.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket som har kommunicerats till Skaraborgs regemente. Pliktrådet önskar förbandet:

- Förbättrad jargong mellan de utbildande kompanierna.
- De värnpliktiga anser att befälens ledarskap är bra.
- Plutonens timme fungerar bra och är uppskattad av de värnpliktiga.
- Skyddsglasögon som en säkerhetsrisk.
- Olika instruktioner från olika befäl.
- Majoriteten av de värnpliktiga anser att informationen om individens befattning var mycket bristfällig.
- Hälften av alla förtroendevalda anser att dem har fått rätt utbildning.

Arbetsmiljö och säkerhet

På förbandet har de värnpliktiga fått ut skyddsglasögon 08, de berättar att skyddsglasögonen är en stor säkerhetsrisk. De värnpliktiga delger Pliktrådet att skyddsglasögonen immar igen och inte går att se igenom. Värnpliktiga har gått utan skyddsglasögon under hela skarpskjutningsveckor och fått order om att "skjuta på känsla". Pliktrådet anser att detta är mycket problematiskt. Pliktrådet förde under besöket dialog om skyddsglasögonen med förbandsledningen, som delade Pliktrådets åsikt och ska utreda frågan.

Förbandet har efter besöket meddelat Pliktrådet att Förbandet har startat en utredning. Förbandet har också meddelat att förbandet lokalt har gått ut med en särskild rutin för hantering av svår imma i skyddsglasögonen.

Förbandet ser ett behov av ett förtydligande av skyddsassistentens roll samt utbildning från central nivå. De utgår från de styrningar som finns centralt men upplever inte att det ger vare sig förbandet eller skyddsassistenterna klarhet i hur dem ska arbeta.

Pliktrådet uppfattade under besöket att de värnpliktiga har god tillgång till mensartiklar. I samtal med utbildningsförvaltaren fick vi reda på att det tidigare varit problem med tillgången. En värnpliktig vittnade för Pliktrådet om hur hon och hennes kamrater hade blivit beordrade att lämna in sina mensskydd inför baskerprovet. Hon fick förklarat för sig att den bakomliggande anledningen var att hon skulle kunna göra upp eld med tamponger, vilket skulle bli orättvist för killarna. Den värnpliktige upplevde att hon var tvungen att övertala befälen om varför hon behövde ha med sig dessa hygienartiklar. Den värnpliktige fick ta med sig mensskydd ut på soldatprovet, men upplevde att befälen inte hanterat situationen bra. Pliktrådet ser problematiskt på att värnpliktiga behöver övertala befäl för att få ha med sig hygienartiklar på övning.

En uppföljningspunkt som Pliktrådet uppmärksammade förra året var problemet förbandet hade med värnpliktiga som inte respekterade tapto och/eller fortfarande var berusade morgonen efter en ledig kväll. Detta är något som togs upp med regementschefen och LMA som inte ansvarar att de har samma problem i år.

Försvarshälsan

Försvarshälsan är gemensam för Skövde garnison och kommer att besökas under Pliktrådets besök på T 2. Pliktrådet kommer att skriva om Försvarshälsan i rapporten om T 2. Trots att försvarshälsan inte besöktes under besöket uppfattade Pliktrådet att de värnpliktiga var nöjda med bemötandet på försvarshälsan, med ett fåtal förbättringspunkter som nämns under punkten fysisk belastning.

Fysisk belastning

P 4 hade vid Pliktrådets besök 11 värnpliktiga som behövt avbryta utbildningen på grund av fysiska skador. Generellt upplever de värnpliktiga att befälen tar deras skador på allvar. Dock finns det problem på enstaka plutoner. De värnpliktiga berättar att befälen inte tror på försvarshälsans bedömning eller väntar med att ge den värnpliktige en tid hos Försvarshälsan. Vilket har resulterat i att en värnpliktig genomfört soldatprov med en spricka i hälen. Detta har lyfts till förbandet.

Förtroendevalda från samtliga kompanier delgav Pliktrådet att dem känner sig bortglömda på sjuklogement när resten av truppen är förlagd i fält. Detta beskrivs främst vara kopplat till att värnpliktiga som tillfrisknat inte får komma ut i fält igen och att dem inte får någon mat i sjuklogementet.

Psykisk hälsa

P 4 hade vid Pliktrådets besök 11 värnpliktiga som behövt avbryta utbildningen på grund av psykisk ohälsa. På regementet finns det 3 värnpliktskonsulenter, som de värnpliktiga anser att de har tillgång till. Det finns även en värnpliktskonsulent i Borensberg.

Attityder och jargong

Under Pliktrådets besök förra året uppmärksammades det att jargongen och stämningen mellan de olika kompanierna var dålig och behövdes se över. Under årets besök togs detta upp med de förtroendevalda och förbandsledningen. De förtroendevalda som vid besöket varit inryckta i fyra eller två månader vid tidpunkten för besöket menar på att de inte har några problem med jargongen mellan kompanierna. De förtroendevalda berättar att det finns en rivalitet mellan Wadsbo kompani och Liffkompaniet men att det är en sund rivalitet som inte skadar utbildningen. Förbandsledningen delar de värnpliktigas uppfattning.

Avbruten utbildning

På förbandet var det 23 värnpliktiga som avbrutit sin utbildning vid Pliktrådets besök. Rättsofficern på P 4 beskriver att avbrotten främst beror på psykiska och fysiska besvär. Fördelningen mellan avbrott som beror på psykiska respektive fysiska problem beskrivs som "50/50".

Boendemiljö och vistelseutrymmen

Duschdraperierna som sitter i de värnpliktigas duschar upplevs undermåliga. De värnpliktiga delger att nästan alla har varit med om att draperiet trillar ner när en handduk hängs upp. De värnpliktiga på Lifkompaniet delger även att det finns svartmögel i deras torkrum.

De värnpliktiga vittnar om att kasernerna är kalla vilket har resulterat i att många sover i flera lager kläder. Enligt förbandet beror detta på två olika anledningar. Pannrummet som tidigare använts brukas inte längre och man förlitar sig istället på andra värmekällor som fjärrvärme. Fortifikationsverket driftsätter inte värmen i den utsträckningen som krävs för att det ska vara en behaglig temperatur inne på logementen. Plikträdet uppfattar att lokalerna felanmäls flitigt om det är något som är bristfällande. De värnpliktiga upplever en frustration över att många av dessa felanmälningar har suttit uppe sedan innan deras inryck.

Förbandet har efter besöket meddelat Plikträdet att de har kontrollerat både duschdraperierna och svartmöglet. Förbandet har meddelat att duschdraperierna sitter fast och att det inte är svartmögel. Under besöket tog Plikträdet del av att duschdraperierna sitter fast, men lätt lossnar.

Materiel och personlig utrustning

Plikträdet uppmärksammande under besöket att informationen kring inköp av civila underkläder till de värnpliktiga kvinnorna var bristfällig enligt de förtroendevalda. När vi lyfte detta till förbandsledningen menade de på att de inte vill köpa in civila underkläder, då det är en kortsiktig lösning. Plikträdet önskar att förbandet ser över möjligheten för egeninköpta underkläder, då de underkläder som de värnpliktiga har fått påverkar deras utbildning och stridsvärde negativt.

De värnpliktiga informerade även Plikträdet om att det finns skillnader mellan kompanierna angående de handskar som är förbrukningsmateriel. Ett kompani har fått ut guide-handskar och blivit tillsagda att "om dem går sönder kommer ni inte kunna byta dem". På grannkompanierna ser man det som förbrukningsmateriel och därför kan de värnpliktiga beställa nya.

Plikträdet ser allvarligt på hanteringen av skyddsglasögon 08 i de fall där man skjuter skarpt. Att värnpliktiga blir beordrade att "skjuta på känsla" eller utan skyddsglasögon är en oacceptabel lösning. Detta är något som Plikträdet lyft till LMA samt regementschefen som ser allvarligt på hanteringen av dåliga skyddsglasögon.

Med förbandsledningen förde Plikträdet en dialog om det centrala problemet med personlig utrustning, bland annat om, bristen på regnställ och funktionella kängor till de värnpliktiga på förbandet. Förbandsledningen berättar att problemet är uppmärksammat sen tidigare.

Medinflytande

Plikträdet ser positivt på att samtliga förtroendevalda uppger att de får tillräckligt med tid för att genomföra en bra och ändamålsenlig plutonens timme. De värnpliktiga kan anhålla om mer tid till plutonens timme om så krävs. Samtliga förtroendevalda anser att dem kan ta upp det som diskuteras på plutonens timme med deras befälslag.

De förtroendevalda på förbandet ser ett behov av att återkopplingen från befälen förbättras. De förtroendevalda delger att de ibland måste ta upp saker flera gånger för att få svar och ibland får de värnpliktiga svaret "det bara är så", utan vidare förklaring. De värnpliktiga anser även att kompani- och förbandsnämnderna fungerar bra men att det är svårt att veta vad som skall tas upp i dessa forum i början.

Kontakten mellan de förtroendevalda på förbandet behöver förbättras. De förtroendevalda visste inte vilka som var valda på deras grannplutoner. Pliktrådet föreslår därför att LMA skickar ut en kontaktlista till de förtroendevalda och att förbandet tar återtag på utbildningen av de förtroendevalda. Hälften av de förtroendevalda anser att de har fått rätt utbildning för sitt uppdrag. Samtidigt som man tar återtag på utbildningen av de förtroendevalda bör även LMA tillse att han berättar om vad hans roll innebär och vad han kan hjälpa dem med. Det uppmärksammades att de förtroendevalda visste vem han var, men inte vilken roll han hade.

Förbandet har efter besöket meddelat Pliktrådet att alla förtroendevalda nu har fått utbildning, samt att en lista med de förtroendevaldas kontaktuppgifter har skapats och ska delas ut till de förtroendevalda.

Information och mönstring

På förbandet uppfattar Pliktrådet att värnpliktiga i majoritet är missnöjda med den information de fick vid Plikt- och prövningsverket. En värnpliktig berättade för Pliktrådet om hur han sökte frivilligt och önskade att fortsätta i Forsvarsmakten efter sin grundutbildning. Han berättade att han tappat mycket av den önskan efter sitt missöde med informationen. När saken togs upp med värnplikthandläggaren uttryckte förbandet att de upplevde att de hade varit fullt tydliga med sin kontaktperson på Plikt- och prövningsverket.

De förtroendevalda på Noraskog kompani berättade om en informationsträff där deras uppgifter under övningsserien förklarades. Denna träff var mycket uppskattad. Pliktrådet föreslår att detta översprids till de andra kompanierna.

Meningsfull fritid

Närheten, öppetiderna och kafeterian hos soldathemmet betyder mycket för de värnpliktigas meningsfulla fritid, enligt Pliktrådet samt de förtroendevalda. Närheten till Skövde uppskattas bland de värnpliktiga och Pliktrådet uppfattar att det medför goda möjligheter för en meningsfull fritid.

Resor

Pliktrådet uppmärksammade inga problem under denna punkt.

Soldathem

Soldathemmet i Skövde är ett av Sveriges största soldathem. De anordnar aktiviteter för de värnpliktiga, finns som en plats där de kan umgås med vänner samt köpa mat och snacks. Soldathemmet är öppet för allmänheten, vilket de värnpliktiga inte ser som ett problem då upplever att soldathemsföreståndaren alltid prioriterar dem först. De värnpliktiga på förbandet betonar att dem tycker om soldathemmet och uppskattar deras arbete.

Meningsfull utbildning

Pliktrådet uppmärksammade inga problem under denna punkt. Utbildningen som bedrivs är enligt de värnpliktiga godtycklig.

Avslutning

Pliktrådet avser att följa upp de förbättringspunkter som nämns i rapporten under nästa besök. Pliktrådet tackar de förtroendevalda på Skaraborgs regemente för ett bra samtal samt Skaraborgs regementes ledning för en bra dialog och ett givande besök!

Isak Andersson
Ledamot

070-848 59 79
isak.andersson@pliktradet.se

Sigge Lagerqvist
Vice ordförande

070-848 59 91
sigge.lagerqvist@pliktradet.se